

Frederiksberg den 7. december 2012

Kære Dorte Olesen, ministre, venner og ikke mindst de mange forskerspirer

Tak til Selskabet for Naturlæres Udbredelse for den store hæder, som denne medalje er symbol på. H C Ørsteds syn på udbredelse af kendskab til naturvidenskab har været en ledetråd for mig. Hans vision var under enevælden at oplyse borgere og håndværkere om naturvidenskab så de dels kunne blive endnu nyttigere borgere, men også for at de bedre kunne forstå og følge med i naturvidenskabens udvikling og de muligheder den skabte for samfundsudviklingen. Egentlig en form for oplysningsprojekt – ikke ufarligt i starten af 1800 tallet hvor kongemagten slog hårdt ned på ethvert tilløb til snak om demokrati. Og han lå ikke selv på den lade side H C Ørsted – tog føringen med populærvidenskabelig foredrag – over 40 på et enkelt år – samtidigt med at han var sekretær i videnskaberne selskab, aktiv i udvælgelse af den bedste plov til landbruget og formand for flere litteraturselskaber.

Her tog H C Ørsted sig bl.a. af den unge digterspire H C Andersen. Ørsted var den første der så genialiteten i æventyrene – det ved de fleste – men måske vidste I ikke at Andersen faktisk har været til eksamen hos Ørsted til adgangseksamen til Københavns Universitet. Det var i 1829 altså godt 9 år efter Ørsted havde opdaget elektromagnetismen. Den mundtlige eksamen var gået fint og så tænkte Ørsted- han skal da ha et spørgsmål til: "Sig mig hvad ved De om elektromagnetismen" Andersen grundede men ku ikke huske noget – faktisk havde han pjækket fra den afgørende forelæsning og der stod ikke noget om det i noterne – kender man fornemmelsen? Ørsted konkluderede "Det var skade at De ikke vidste det for ellers ville jeg have givet dem præ – nu får de laud – for de har svaret

meget godt. Der røg så det 12 tal! Tænkte I skulle have denne opbyggelige anekdote som led i Jeres forberedelse til eksamen.

I det virkelige liv er mange projekter kollektive – ikke enkeltmandsværker, som eksamen ofte er. Således også de projekter jeg har været med i. Jeg hører for resten til de mennesker, der lejlighedsvis måtte kompensere for manglende begavelse med flid – det er faktisk et godt helt gratis eksamenfif. Experimentarium tog i starten af 1980'erne sit udspring i et kinesisk ordsprog: "Jeg hører og jeg glemmer, jeg ser og jeg husker, jeg gør og jeg forstår". Ideen var at skabe et sted hvor alle aldersgrupper kunne lege sig til viden om naturvidenskab og om den moderne teknologi – helt i H C Ørsteds ånd – men altså ikke ved forelæsninger men ved opstillinger, ved selv at være aktiv. Hvordan får man begyndt på sådan et projekt spørger I måske: Jo man skal ligesom i Olsen Banden ha en plan. Vi skal bruge en stak Anders And Blade, en grøn Tuborg, Joachim von And, Georg Gearløs, et slips og en undervisningsminister. Den grønne Tuborg var tappehallen i Hellerup, som vi fik for 20 år af Tuborg, Joachim von And de mange deltagende fonde personificeret ved lrs. Esben Dragsted, formand for Egmont fonden (der for resten bl.a. udgiver Anders And Blade), Georg Gearløs ja ham fandt vi på Danmarks Lærerhøjskole i form af Nils Hornstrup – slipset – vi indså at vi skulle bruge en dygtig direktør og det blev Asger Høeg, selv velfortjent modtager af H C Ø medaljen og nu snart 25 år i spidsen for X og ministeren der gav os medvind på cykelstien længe før det var moderne var Bertel Haarder.

Men hvad så med forskerspireprojektet – ja det var en anden sag – her skal koges en trylledrik i en stor sort gryde, i den skal hældes ekstrakter fra alle fakulteter gerne tilsat et skvæt tankespind og en enkelt flagermusevinge. Så skal suppen røres godt rundt i omgivelser kemisk fri for jantelov (I ved den med "Du skal ikke tro du er noget") – til det skal man have tre kloge koner. Gryden var forskningsministeriet og de tre

kloge koner Inge Dalsgaard, Lisa Rasmussen og Jytte Hilden. Så er drikken parat den er uddelt til over 2000 forskerspirer indtil dato.

Da daværende rektor for Københavns Universitet Ove Nathan var med til at åbne Experimentarium i 1991 udbrød han: "H C Ørsted ville have elsket dette sted!". Nu kigger H C Ørsted faktisk lige nu ned på os fra billedet på væggen med motiv fra den skandinaviske naturforskerkonference i 1847. Jeg er sikker på at han ville være yderst tilfreds ved synes af så mange dygtige unge forskerspirer. Måske ville han have sagt: "Husk nu på Jeres videre vej at fortælle omverdenen hvad I går og forsker i". Og jeg vil tilføje "Husk så at det er OK at være god!"

Tak til alle de mange fremmødte, der har part i denne medalje, tak til medarbejdere og bestyrelse for Frederiksberg Gymnasium der har givet mig lov til at lege i mange år og tak til min hustru Tove uden hvem intet af dette havde været muligt for mig.

Jannik Johansen